

УДК 371.

Розвиток творчих здібностей учнів засобами педагогічних технологій.

Актуальність проблеми дослідження. Проблема творчості та творчих здібностей учнів є складною для вивчення на всіх її етапах, і в той же час актуальною в теперішній час. Складність цієї проблеми обумовлена великою кількістю різнопланових факторів, що визначають як природу, так і прояв творчих здібностей. Творча діяльність дозволяє повною мірою розвивати здібності учнів. Зокрема і в процесі трудового навчання, важливо сприяти своєчасному та систематичному розвитку творчих здібностей.

Метою даної роботи є вивчення сутності творчих здібностей, та особливостей їх прояву та розвитку в процесі трудового навчання. А також вибір засобів та методів які ефективно впливають на розвиток творчих здібностей.

Сьогодення характеризується глибоким переглядом існуючих стандартів освіти, зокрема і перебудовою та вдосконалення діяльності загальноосвітньої школи в нових соціально-економічних умовах, коли розвиток наук, зокрема психолого – педагогічних, розглядається з точки зору інноваційних підходів до освітніх процесів.

Успішна діяльність людини значною мірою залежить від розвитку та формування її здібностей, так як, під здібностями розуміють ту психічну якість особистості, яка служить необхідною умовою високоякісного виконання певного виду діяльності.

Виходячи з цього, стосовно формування та розвитку творчих здібностей в процесі трудового навчання, у учнів формуються та розвиваються творчі здібності які базуються на основі технічних (спеціальні) та загальних здібностей.

Наявність потенціалу дитини до розвитку та формування технічних здібностей спостерігається за такими ознаками як:

- схильність до техніки і технічної творчості;
- технічне мислення;
- просторова уява;
- уміння конструювати;
- технічна спостережливість;
- яскраво виражена зорова пам'ять;
- практичні навички з обробки матеріалів.

При цьому важливо щоб технічні здібності базувалися на основі якостей особистості, які характерні для загальних здібностей:

- самостійність (повна або часткова);
- пошук усіх можливих варіантів руху до мети, аналіз та вибір найбільш оптимальних варіантів руху до мети (у повному або частковому об'ємі);
- створення нового продукту, матеріального або інтелектуального (у повному або частковому вигляді); [1]

Очевидно, що розвиток творчих здібностей проходитиме ефективніше, якщо учні усвідомлюватимуть мету пошуку, вільно відтворювати раніше вивчений матеріал, наявність інтересу до самостійного пошуку і поповнення відсутніх знань із готових джерел.

Виходячи з цього, виявлення та розвиток творчих здібностей учнів в процесі трудового навчання можна буде здійснити за такими ознаками:

- прагнення до оригінальності та самостійності в рішенні технічних задач;
- пошук нових конструкцій та форм;
- прагнення досягти результату, який до того не був відомий;
- перенесення знань (аналогія, моделювання);
- фантазування, уява;
- вияв нетрадиційних функцій об'єкта;
- ініціативність;
- здатність висувати ідеї;
- здатність вирішувати проблемні ситуації та інші.

Вчені стверджують, що найбільш сприятливі умови для розвитку творчих здібностей створюються у процесі праці. Основна праця дітей – навчання. Цілком закономірно, що для виховання в учнів творчих рис їх навчання треба зробити творчим. На теперішній час, у загальноосвітніх школах переважає репродуктивне трудове навчання. Цей процес часто являє собою передачу інформації від учителя до учнів. Але репродуктивно набуті знання й уміння не знаходять, в повному обсязі, застосування на практиці.

Проектно – технологічна діяльність, одна з важливих видів людської діяльності людини і її роль, як засобу розвитку творчих здібностей учнів у процесі трудового навчання має бути значно більшою. Особливо, якщо врахувати, що це поняття можна узагальнити, включивши до нього, наприклад, і будь-яке створення тексту, малюнку чи моделі. Цей підхід може бути досить плідним якщо використовувати можливості сучасних інформаційних технологій. Проектно - технологічна методика навчання найбільш придатна для реалізації особистісно-орієнтованого підходу до навчання.

Логічним доповненням проектно – технологічної діяльності, являється розв’язання творчих технічних задач, які впливають на формування в учнів конструкторсько-технологічних знань та вмінь, а також на розвиток їх творчих здібностей, особливо задач творчого характеру. Творчий характер задачі для учня залежить від його підготовки до розв’язання подібних задач. Тому одна і та ж задача для одного учня є творчою, а для іншого – ні. Більш того, для одного і того ж учня певна задача в різний час може мати різний рівень складності. Якщо учень не володіє необхідним мінімумом інформації або не може використати на практиці раніше засвоєну інформацію, то задача для нього стає не творчою, а просто непосильною. Задача не є творчою і в тому випадку, якщо учень добре володіє алгоритмом її розв’язання. [5]

Швидкість і якість формування в учнів творчо–технічних здібностей багато в чому залежить від розуміння ними як результату своєї діяльності, так і засобів, за допомогою яких цей результат був отриманий. Активне

засвоєння трудових знань та вмій робить їх більш пластичними, вони легше піддаються перенесенню в нові умови.

Проблемність, як основа пізнання пронизує всі принципи навчання. Так, вона сприяє підвищенню наукового рівня навчального процесу, ефективного засвоєння знань та способів дій, впливає на якість знань. Вирішення системи навчальних проблем веде до реалізації систематичного і послідовного навчання, яке стимулює і розвиває творчі здібності. [3]

Дійсно, проблемне навчання, відображаючи складові та методи пізнання в цілому (формування проблеми, висування пропозицій, обґрунтування гіпотези і її доказ, перевірка рішення), в учбовому процесі виступає як одна з важливих систем в організації пізнання. В оптимальному співвідношенні з пояснювально-ілюстративним навчанням вона забезпечує реалізацію ведучих принципів навчання і розвитку творчих здібностей учнів.

Результати досліджень показують, проектно-технологічної діяльності, розв'язування творчих технічних задач, використання проблемності, можна застосовувати в процесі трудового навчання окремо один від одного, або використання деяких без певної послідовності і вони в певній мірі будуть давати позитивний результат, але якщо їх використовувати в певній логічній та послідовній системі, то це суттєво вплине на розвиток творчих здібностей учнів в процесі трудового навчання.

Висновки. Проектно-технологічної діяльності, розв'язування творчих технічних задач, використання проблемності позитивно впливають на розвиток творчих здібностей в процесі трудового навчання. На нашу думку ще більший ефект можна досягнути, якщо ці засоби використовувати в певній системі.

Література:

1. Моляко В. А. Психология решения школьниками творческих задач. – К.: Рад. Шк., 2983. – 93 с.
2. Гетта В. Г. Технічна творчість учнів. Навчальний посібник: . - Чернігів 1995 – 131 с.
3. Горский В.А. Техническое конструирование. – М.: Знак почета, 1977. – 128 с.
4. Коротяев Б.И. Учение – процес творческицй: Кн.. для учителей: Из опыта работы. - М.: Педагогика , 1987. – 264 с.